

Изази суботом.

Цијена:

За ПРНУ ГОРУ на год. 4 ф., на по године 2 ф., на четврт године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год. 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новч.

За све остале земље годишње 20 фран. у злату, на по године 10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаћа се поштанском уплатницом непосредно администрацији „Гл. Црног.“ на Цетиње, или отиракцијом поштом на коју траго пошту, а коме је наручије, може се претплатити код г. *Петра Рамадановића*, К. Ц. агента у Котору, а у Србији код г. *Миле Стајића* књижара у Београду. Дописи се шаљу уредништву. Рукописи се не враћају. За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет новчара по три новчића за први пут, а за сваки даљи пут по 2 новч.

По наредби К. Ц. Министарства Просвјете и Цркв. Послова од 29. децембра 1898 године Број 1239. не смије се уврстити у „Глас Црногорца“ ничиј оглас док се унапријед за исти не плати према одређеној такси која је назначена на првој страни десно од наслова. Према томе умољвају се сви они који кадгод пошаљу свој оглас за „Глас Црногорца“ да заједно с њим пошаљу и одређену таксу, јер без ње неће се никоме штампати дотични оглас.

Цетиње, 15 јануара 1899.

АДМИНИСТРАЦИЈА
Званичних Листова.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ

— Г. пук. Машин, изванредни посланик србијски на Цетињу, отпутовао је са фамилијом у Дубровник.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 15 јануара.

У њемачком сабору држао је ратни министар генерал Гослар бесједу у препоруку новог војеног закона, која се не слаже са мирољубивијом тоном престоне бесједо Цара Вилхелма. Петроградски листови обратили су особиту пажњу тој бесједи ратног министра, и „Н. Времја“ говорећи о њој, овако поставља: „Пошто су противници новог војеног закона у рајхстагу имали употребити у својим аргументима и манифест мира руског Цара, то их је генерал Гослар хтио предупредити, споменувши тај манифест. Ипак се нама чини, да ратни министар Цара Вилхелма није имао повода да стави великодушну и несебичну иницијативу руског Цара у везу са бројнијем појачавањем њемачке војске, као што је то он учинио. Ако браћо војеног закона изводи из руског манифеста јамство дугогодишњој безопасности Њемачке од стране Русије, није лако разумјети, за што му је требало доказивати, да народ, који не подржава своју ратну силу на потребитој му висини, силзи са врха, на који се узвишено. Оно, к чему тежи Русија, с тијем нема ништа опћега. Тиче се, као што је то већ потпуно разјасњено, опћег заустављања страних скупог наоружавања, и за то ниједна држава, која се сагласила са рускијем предлогом, не може бити укорепа, да не подржава своје ратне силе на потребитој висини. На руски предлог одазвали су се Цар Вилхелм и њемачка влада, бар спољашно, потпунијем саучешћем. Њемачка је сагласна са свијем осталијем јевропскијем државама да се занима питањем о средствима опћег обустављања даљег наоружавања. Са том готовости ратни закон, који је браћо генерал Гослар, нема никакве везе. Бројно појачавање њемачке војске унутрашњи је посао њемачко царовине, и шташе љепше и приличније бити да се ту није спомињала мирољубива руска иницијатива.

Рајхстаг и без тога, како изгледа, расположен је у корист војеног закона, а изјаве опозиције чине се и чиниће се више ради форме, са увјерењем, да их већина парламента неће уважити. Војска ће бити бројно појачана не на скокове, како је разјаснио генерал Гослар, него систематскијем развојем ратних сила. Ако нови колосални расходи, који се за то захтјевају, не узнемирују ни владу ни парламонат — то је њихов посао и сви приговори са стране били би сасвијем безуспјешни. Такав обрт догађаја као факт, наравно, може бити узет као противни одговор на руски предлог, али одговор који ништа не доказује у смислу оцјене свјетске важности корака, који је учинио руски Цар, и нама се чини, да је од свијех најближијих савјетника Цара Вилхелма ратни министар најмање компетентан у тој оцјени. „Н. Времја“ завршује, да нема повода мислити да ће се Њемачка удаљити од учешћа у међународној конференцији, коју је Русија предложила, а то је довољно да се не преувеличава значај поменуто бесједо генерала Гослара.

„Петроградске Вједомости“ до носе значајан чланак под насловом *Уочи конференције за мир*, у ком се тумачи овај руски предлог, који показује *пути к установљењу начела права и правде, на којима се оснива право обезбјеђење држава и добротине народа*, супрот оне већ навикнуто мисли, да се могу уређивати своје ствари само *оцем и мачем*. „Велику одговорност узеше на себе државе, ако се не узкористују наступившом свјетлости, и ако се не одваже целицемерно одазвати се великодушном и спасоносном позиву најсилнијег Цара, који је јасно казао, у чему се састоји највиша дужност свијех држава. Предстојеће грозне туче, ако се не успије разгадати их, могу се оборити са свијем теретом на оне, који се не одазову срцем на срдцини позив руског Цара...“ Иказујући ове мисли, ми очекујемо, при владајућим сада појмовима о моћусобнијем односима народа, односима, који искључују све осјећаје, да ће оне бити сматране као платонска расуђивања, и да ми остајемо у области жеља, које сви дијело, и не долазимо до никаквог практичног закључка, нити да покушавамо показати исхода из лабиринта неизбјежних потешкоћа, с којима ће се морати сријетати чланови конференције. Ми то нијесмо ни покушавали, него у поносној свијести да припадамо народу, чији је Цар дао у нашем суровом вијеку жељеза и крви још пучовни примјер кротости, јасном ријечи објавивши свијету своју намјеру да ограничи власт грубо силе, ми смо руски публицисти дужни све чешије говорити о значају предстојеће конференције и потреби да њени чланови приступе к послу не иначе, него искрено дијелећи високе побуде његовог покретача. И тада ће се практични исход из потешкоћа, које ствара савремени међународни живот, сам собом показати; одрицајући се од обичног узајамног неповјерења, преставници јевропскијех држава и нехотице ће раширити оквир програма, и мирно ће повести ријеч о *опћем бољем мјестима јевропске политике, о опћем горубијем*

мишљама, која се до сада нијесу ни додиривала од страха да се не разлијепо Јевропи море крви, то јест, може бити да ће ићи средствима да се та боја мјеста извидију. На жалост, ствари установљења мира не служи ријеч оног знатног дијела јевропске штампе, који не престаје подржавати непријатељско осјећање према једном или другом народу, заборављајући елементарну истину, да оштре ријечи не помажу разјасњењу неспоразума и распра, које се може постићи само, *кад се узиме гледиште противника, признајући и уважавајући његова права, која му се не могу одузети.* Врло значајна изјава.

Послије претрпљеног дипломатског пораза у питању Фашоде, у француској штампи појављује се по који глас за приближење с Њемачком. Тако је парижки „Фигаро“ донио чланак, који тврди, да изазивајући начин дјеловања Инглеске према Француској не налази одобравања у Њемачкој, која се убиједила, да она неће ништа добити од безграничног развијања инглеске моћи. По том чланку, Цар Вилхем ватрено жуди, да колико се може омокша садашња неопредјелена удржаност односа између Француске и Њемачке, што се може постићи путем споразума између Берлина и Париза, ако ће и у колонијалнијем питањима. На то опажва „Н. Времја“, да ово извјешће неће бити угодно инглеској публици, које, да стави границу инглескијем захтјевима, и има сврху, да покаже, да мир између Њемачке и Француске не зависи од Инглеске. „Далекијех посљедица за јевропски континент — наставља „Н. Времја“ — ми нећемо изводити из саопштења француског листа: сфера практичке политике, коју обухваћа то саопштење, у ствари је врло уска. За Њемачку, која ступа у свјетско супарништво са Инглеском, али која се у исто доба стара да ограничи област политичког трвења с њом, наравно су корисне све препреке, које би Инглеска средла у колонијалној политици, пошто је Њемачка готова насљедица за инглеске ијаце. Али тој истој Њемачкој није корисно све, што би озбиљно поткопало не само силу него и углед Инглеске у сфери јевропске политике, пошто је ту Инглеска у ствари једини угледни савезник Њемачке у случају каква заплета. Значај Инглеске за Њемачку у том смислу узрастао је особито од како је Француска тако отворено и тако усјениено отргла Италију од тројинога савеза, у ком је Њемачка намјерава мијенити Турском. Тај узајамни положај јевропскијех држава сам одређује, што се може очекивати од Њемачке у смислу практичнијех корака у политици, односно обуздавања инглескијех захтјева. Њемачкој треба дати све, како ову ријеч схваћају руководитељи њезине политике, да би се она могла ријешити у данашњем положају да припомогне ослабити Инглеску. Ипак, осим сфере практичке, у политици игра огромну улогу и сами тош узајамнијех односа, и данашњи узајамни положај Њемачке и Француске, треба признати, тако експлоатирају инглески политичари, који долазе до пријетње ратом, због питања најмање значаја, да је у том смислу за Француску врло важно

напоменути им могућност њемачко-француског споразума.“

Становништво Филипинскијех острва, које је прије било устало против Шпањаца, сада се узбунило против Американца. Ова неочекивана побуна учињела је најнепријатнији утисак у американском конгресу, и знатно је потпомагала опозицију против парижког трактата склопљеног са Шпањском. Вијести долазе из Маниле, да американска војска, којој је било наређено да иде против бунтовника, није хтјела извршити ту наредбу. Усљед тога наређено је свој американској војсци да се прикupi у Манили, што значи да се положај сматра врло озбиљнијем.

Ипак американска влада као да не намјерава уступити. Президент Мак-Кинлеј и републиканска странка, која је у већини у парламенту, убјеђени су у правилности своје завојачке политике. Та се политика изражава не само ријечима него и дјелима: установљењем постојане војске и колонијалне владе. Држава, која је била некад инглеском колонијом, сада сама оснива колоније, узимљући на себе не малу одговорност.

Опозиција, то јест демократска странка до сада је веома слабо војевала против политике Мак-Кинлеја, али посљедни догађаји на Филипинскијем острвима дају јој повода да јачу борбу поведе против политике, која се не слаже са традицијама Сједињенијех Држава, као демократске републике. Но вођа демократа Брајен и његови другови напусти су опозицију у својој странци. То је једна фракција демократске странке, која располаже великијем капиталима и чврстом организацијом, и која се не обзире на начела и традиције, него на новчану добит.

Што је варварска шпанска управа изазвала устанак, може се разумјети; али како да се растумачи, што је становништво Филипинскијех острва исто тако устало и против културне американске управе, која им је припомогла да стресу са себе шпански јарам? У Ило-Ило, главном центру устанка, није се наша типографија, која би се усудила, да штапман манифест Мак-Кинлеја, тако да га је требало штампати на американском броду. Тај се манифест налагао јавном исмијавању. Американска стража у овом граду биле су поубијане. Држало се да ће генерал Милер са својом војском угушити ту побуну, али мјесто тога, добио је наредбу да се повуче у Манилу.

К томе се говори, да шпанска влада намјерава продати Маријанско и Каролинско острве. Разумије се да би се нашло купаца, али отуда могу настати озбиљни неспоразуми између колонијалнијех држава. Шпанска има право да прода, али ко има одважност да их купи? А, ако је Шпанска ријешила да то учини, као што је сва прилика да јесто, она ће и наћи одважнијех купаца, али отуда настаје ново питање, које је у стању да доведе до сукоба заинтересирани државе.

Тако њешто побуна на Филипинскијем острвима, њешто намјера Шпанске да прода Маријанско и Каролинско острве, могу лако повући за собом озбиљнијех посљедица.

Мучни народни живот, који се развијао у нашијем горама кроз ово двјести година под Владаоцима из Куће Петровић—Његоша, народно постојанство у тој муци и народна вјера у идеале, који су постојано руководили наше Господаре, будили су народне наде у васцијелом осталом потлаченом Српству, које су га тјешиле и кријепиле.

Отуда су нас ваада храбриле и подржавале симпатије из цијелог Српства преко народнијех избраника управо од Доситија, од како се почела наново ширити српска књига. И те су симпатије сасвијем паравне. Племенито срце не може угушити своје симпатије ни према туђинцу који тожи к једној светој цијели; а када тожи још постојано и у јуначкој муци, те симпатије морају све више расти и јачати, што је мука већа, што је постојанство чвршће.

Те братско симпатије храбре нас и подржавају једнако преко независнијех српскијех листова у пркос најновијег заузимања с непријатељске и с издајничке стране да се народна свијест помутни.

Ево како умјерени „Браник“ завршује свој преглед стања српскога народа почетком нове године:

Само га је густа тама од свуда обузела. Тек се једне само сираке оно му се свјетлости укаже. Са горетама Ловћена суше га јарко обасјава и укочене удове му загрјева. Црна Гора указује се сада Српству као звијезда предвјешта; онда се чују утјешне ријечи витешког јој Господара, које продиру у све крајеве и падају као медом на тешке ране бједнога народа. У Црној Гори ред влада, партијанам јој не раздире груди. Под мудрог управом кнеза-пресвика и јунака, она се снажи, напредује и развија на страх врагама, јер је поштују и они који је мрзе. Може се рећи да је она сада прави пресвик српске народне мисли. Чувар и преставник слободе и независности српске кроз вјекове, Црна Гора је сада једина утјега, једина нада, понос и дика рода српскога тамо на Балкану. (Курен и крупна слова су „Браникова“).

Цијело Српство тамо је сада своје погледе упуцао, вијестима оданде најаја утјехе једну душу своју, и са безброј усана српскијех ори се као молитва пјевама:

Црна Гора, поносито стено,
Круне српске ти драго камење,
Успомено пребјелога данка,
Ког се сва Србин као синка,
Црна Гора, гњавдо соколова,
Да тврде су поносито ти стено,

ЛИСТАК.

ИЗ КИЈЕВА.

(Путничка црта.)

Поред живијех слика и дубокијех утисака, што српска књижевност има с пута по Русији од г. Арса Пајенића, кад и кад се појављује у „Бранику“ и г. др. Лазар Ненадовић са сличнијем описима и утисцима, које зар само Србин из Русије може собом понијети.

Ми смо лани доијели нашијем читаоцима лијепи и научни опис кијевске цркве св. Владимира од г. Ненадовића; на ово доносимо из овогодишњег божићног додатка „Браникова“ и сљедеће његове путничке црте из Кијева.

(Бденије.) Ви сте, српски читаоци, данас молитвено респозожени. За то вас и водим најприје на бденије. У Русији нема јутрења, него сваке суботе држе бденије. У вече је и народу згодније да иде у цркву. За то су вишине цркве увијек пуне. Одвешћу Вас у храм св. Владимира. Њега знате већ из мог описа од лани.

На лијева врата, што су са стране поред главних, увијекма као у неко предсобље. Сад ћемо открити унутрашња главна врата, и ступити у храм. Као да смо у неки други свијет крочили. Храм је дупком пун народа, — пред олтаром ђакон баш чита, једва догадате глас Богородице више олтара; многе свијетке, кандила и свијетке проливају обилну свијетлост на народ и иконе, што су на стубовима; а у висину та свијетлост посвешено гасне, те ликове на таваници тајанствена тама облија; са кора запоја хор. На мах Вас обузме осјећање, да сте у дому, гдје Бог живи. Народ без престаника струји. Једна се струја носи на lijeво пут олтара. И ми

Чедо твоја тврђа него стено!
Кад год гледне твоје стено дивне
Српско срце у Србина живне,
Па се теши, па се пита надом,
Твојом стеном, твојим грдим градом,
Твојом срећом и јунаштво дивним

Црна Гора, поносито стено,
Круне српске ти драго камење!

Овако се завршује тај преглед свестрани и опширни.

И ово не пише повинар по занату него човјек из народа, г. др. Стеван Малешовић. Хвала и признање српскијем листовима, који дају израза тој народној свијести и који је подржавају — јер је у њој малијем народима главна снага.

ДО ПИСИ.

Сотонићи. 4 Јануара 1899. — Прије потонег рата Црне Горе са Туреким царевиним, постојала је у овом племену стална школа о државном трошку. Кад су све школе прекинуле рад по Црној Гори узроком рата, онда је и ова. После рата постојала је у току неколико година приватна школа.

Године 1892, у мјесецу септембру, Високо Министарство Просвјете, наредило је, да Сотонићи и Глухи до имају школу о државном трошку наизмјенице по три године. Тако је до ове године било.

У почетку ове школске године Високо Министарство Просвјете наредило је преко Главног Надзорништва, да оба племена имају засебне школе о државном трошку, само да Сотонићи одмах се заузму и начине нову школу, јер је прва била проста кућа, врло неудесна за школу.

Ово племе се заузело и на истом приватном мјесту проширило учионицу, само тако споро да није ни данас потпуно уређена.

Нужда и рђаво времена приморане, те данашњим даном тек поче се рад у истој.

Мјесни свештеници у цркви држали су призив св. Духа на ученике. За оних се пошло у школу, је су одветили ново здање у кругу великог народа особито ђачких родитеља, који су дошли да чују „школски закон“, пошто се није могао прије држати први скупи родитељски.

Посље објављеног „школског закона“, држао је учитељ Марко Вукосавовић говор „о школи и њеном значају“.

До данас је учитељ с ученицима патно под ведрим, а више облачним небом, без каква сажаљења. *Присутни.*

Љуботињ, 10 Јануара 1899. г — На 26 децембра прошле год. неумитна самртна коса укиде нам из средине нашег племена доброту и храброста јунака у лицу Јока Лазова Прљу, који се родно у племену Љуботињу 28 августа 1821 год. Тај глас муњевитом се брзином пронео кроз све Љуботињско племе и за час се слеже цио Љуботињ пред покојниковом кућом да врелијем сузама ороси свога витешкога брата

ћемо за њом. Многи купују и носе у руци свијетцу. На лијево пред олтаром застаћемо. Пред нама је мала икона божје матере — за целовање, на палону и на лицу, а пред њоме три велика свијетњака. Ту сви „постављају“ свијетцу. Није прилика да разгледате иконе. Али ја Вам обраћам пажњу на престоану бојњу матер. Приграпља је Сина објема рукама к лијевог образу па затворила очи; а Дијете вас гледа, као да је жив. Да-ли и она слуша молитвено пјеније, — или нам говори: Затворите и ви очи тјелесне, а живите само душевним очима! Или нам каже: Ја сам ту, само да Њега држим, у њега управите погледе своје, јер Он је ваш живот?

Око нас је и мушко и женско, једно поред другог и господин и првот човјек. Један је Бог; сви смо пред њим једнаки. И сви се Богу моле. И како се моле! Гле-те ову жену. Дошла је са свијетком у руци. Прекретила се, метаниса, онет се крети, па „постави“ свијетцу. Мало погледја, па опет на кољена. Крети се, метанисе главом до камена и шапће молитву. У тај мах ђакон ће крупним гласом: „Ангела хранители душ и тјлесъ нашахъ — Господу помози“ — она се прекрети, метаниса, а на очима јој суза заблела. Да-ли се прекретоет молитве у сузе прелила? Или јој глас шапну: усанишаће ти Бог молитву!

Постојаћемо часак, да се надисемо умилним појањем. Није то наше пјеније, не разумијемо га, осим амина и Господи помози, па ипак Вас запоса, уздиже. Час загрми: час се прелина, па тек се изгуби, — као замре, или се чује као из висине, из даљине... Баш када час људи вичу молитву, да се до Бога чује, час опет ањели са висине одговарају. Кад хор из снег гласа загрми, душа Вам застрепи, коса Вам се диже и као да Вас мрави подилазе; а када опет гјесма тек двије жице заструји, обузме Вас миље, душа Вам се до суза презе-

и друга, којера за навијек губи, у ком губитку и сваки добар Црногорац удјела има.

Сутри дан уз многобројно саучешће народа, покојникови самртни остаци бише допращени до саборне цркве, је пријатељи и познаници из Ријечке и Црмичке нахије похиташе да покојнику потоњу пошту одаду и с њим се за навијек опросте. После св. литургије и опијела самртни се остаци покојникови предадоше матери земљи, над којијем је мужевитки свештеник г. Никола Дапчевић изговорио еходно надробно слово, истакнувши врла и ријетка јунаштва покојникова, која је починио у току свога живота у свим ратним окршаима, борећи се за вјеру и слободу друге нам Отаџбине; и као такав одлични јунак на многобројнијема бојним пољанама окинуо је 22 непријатељске главе и добио четири ране.

За своју храброст и за толика учињена јунаштва био је покојни Јоко награђен са 6 ордена, који су украсили његове мушке прси. Слава таквоме сину домовине, и нека му је лака црногорека земља коју је жаром срца до потоњег часа љубио. —

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Љубре и љубрење.) Кад се сваки дан од нечега одузима, а никад се не домеће, мора тога нестати, мора се нецрпсти. Па и земља, ма како јака била, мора сваки дан све мање снаге у себи имати, што се дужи засијава. Из зрна ишећичног развија се клица, а клица постаје пушта жила у земљу, те из земље куши снагу, да истјера сламку и влат. Послеје сваке жетве земља је слабија, него што је била. Није то мудрост из наше главе, да земља слаби ујељом. Знали су то и наши стари, те су за то остављали угар. Послеје жетве угарили су, па су остављали земљу не засијају, да се одмори. Знали су, да земља издаје засијавањем, да слаби, па су мислили, кад слаби, да је треба оставити да се одмори.

Могло се угарити, док је било мање невоље, па је могло бити људима да остављају пуну земљу. Данас то не може бити, једно, што би нам то било од велике штете, а друго, што смо сад наметнији, па знамо боље да се помогнемо.

Ми данас знамо у чему земља слаби, па јој за то можемо и помоћи. Човјек се данас толико довио, да догјерује земљу по својој вољи, да му роди, не оно што би она хтјела, него оно, што човјек хоће. Проучио је и проишкито је човјек, шта црпе из земље жито, да може успијевати: па шта црпе из земље кукуруз, да може успијевати: и шта црпе из земље сваки други ујељ. Да може успијевати. Па је него тако проишкито човјек, и какве снаге има земља, и која је снага и сила за коју биљку. И кад то човјек зна, онда му је лако знати, ако му земља није за који ујељ, шта јој ваља додати, па да буде згодна и за тај ујељ.

Рећи смо да земља ваља додавати снагу коју губи жетвом. Сад нам треба да знамо, како се додаје та снага. И то није

вези... Ви осјећате Бога, Ви опште с Богом! У тај мах ће од олтара прозгласити: „Богородицу, матер света, у пјеслама величајмо“, а над олтарем у једн мах заблела Богородица и полако корача — баш као жива! Је ли јава или привиђење? Рука Вам се диже и крети Вае; помози Боже и Мати божја, и мени грешном...! А сав народ на кољена. Док се мало приберете од панабења, биће Вам јасно, да су електричне лампе из појаје у тај мах обасјале лик Богородице. Народ све још придолази. Дајмо мјеста и другоме, нека се и он помани.

Продајем полак на десна вратаца, око ће Вам запатити близу излазка у засебној собици кандило, гдје тајанствено обасјава неку икону. То је кретионица, а икона представља Богојављење. Дивна икона! Разгледате је сјутра, кад не буде народа. Неко Вам обраћам пажњу на бјеле сликареву: Јован не сна вду на Христа, него га само благосиља, Христос десном руком благосиља вду, у коју оба гледају, а лијеву руку тако држи из груди, да са десницом чини крст; па онда још нешто: Бог отац се не види. Али кад се загледате у икону, Ви чујете Његове ријечи!...

Ево нас опет на свијетом ваздуху. Пред храмом двије електричне лампе са висине освијетљавају нашироко простор. Небо је ведро, плаво, — а по њему мјесец плови и неброј звијезда еја. И ово је храм божји! Али у њему људи често и заборава на Бога. Онома унутра мораш да се ејетини Бога, јер је и ваздух сам дун молитве и побожности; а „гдје се двоје скупе у божје име, онде је међу њима и сам Бог.“

Послеје овог бденија дуго ћете размисљати и најпосле изрећи: Велиј Јеси, Господи! — Велик је руски народ! Бог је с њиме, јер је и он с Богом!

(Универзитет.) Велика је значајност Кијева Универзитета. Знатна је близиога

тајна, па да је сад одамо. И најпростији ратар зна данас, да њиву ваља љубрити. И ето у љубрету лежи она снага и сила, коју земља треба.

Било би узалудно доказивати, да земљу ваља љубрити, то већ сваки зна. Не мислимо ми овдје некоме солити памет, и доказивати му оно, што и сам зна, него мислимо окренути говор на ону страну, па коју слабо ко гледа. Није срамота, кад ко што не зна, него је грехота и срамота, кад ко што не зна, а неће да пита, или ако му се каже, а он неће да ради, што ваља. Тако је и са љубрењем њива. Мало је њих, који не знају данас, да треба њиве љубрити, али их је много, који то знају, али наопако раде.

Нека се не мисли, да се земља поправила, кад се изнесе љубре на њиву, кад се хоће, и кад се баца наопако нехатно, како се хоће. И у љубрењу њиве мора бити знања, умјења и воље. Гдје нема знања и воље, ту се просипа у лудо снага. Јер од неспретног рада и неудешеног нема никакве користи.

Најзгодније је љубре шталеко, јер тога има свугдје. Осим шталеког љубрета није згорег прикупљати и остало љубре. И оно сметниште, што се чисти метлом сваки дан и по себи, и по авлији и т. д., и то треба бацати на љубриште за њиву. Па и креч, кад се саструже са зидом, не треба бацати у блато, него на љубриште, јер и он је добар за љубрење њиве.

Кад љубре на љубришту сагорјена, оно губи доста силе, које што се испарана, а које што га кина испира. Одкуд треба удестити љубриште, како ће се што мање силе изгубити.

Од оне вушкије у штали, пођу човјеку сузе на очи, колико је јака. Па није ни за које добро, јер им кваре очи. Али је и штета, кад се та вушкија тако испарана, јер је то сила, која је потребна ујељу. Треба паћи палина, да се она задржи у љубрету, те да је однесемо на њиву. Тако ћемо доћи и до користи, а и неће штетити коње. Најбољи је начин, да се поше по штали, гдје је вушкија, гине.

Нити се може љубре извозити на њиву, нити би то ваљало. Не би ваљало, јер се не би онако несагорјело могло згодно распоредити по њиви, те би била њива мјестимичава. Па онда не би ваљало, што несагорјено љубре нема још снаге, него тек сагорјевањем даје снагу. А то сагорјевање нило би на њиви споро, јер нема довољно топлоте. Али, као што није добро љубре, док није сагорјено, тако опет не ваља, кад је прегорјело. Најбоље је, кад почине да се распада.

Кад се не може љубре извозити одмах, а и не ваља га одмах извозити, онда мора бити мјеста, гдје ћемо га држати, док му не дође врјеме, да се изнесе. Није ни то мала вјештина, како ће се смјестити љубре, да стоји, док му не буде врјеме за извз. Ко мисли, да о томе не трба ни мислити, тај не треба ни да извзи љубре на њиву, јер се узалуд мучи. Од љубришта како је смјештено, зависи и сва снага и сна сила љубрета. Није добро бацити љубре онако на гомилу, па га оставити самом себи. За љубре треба да се удести мјесто некиши у земљи, па тако заливно и озидано, да не

универзитетска, која је смјештена на два сирата у много соба. Имде два одјељења: за ђаке и за професоре. Из професорског одјељења ђак може извадити књигу и кући понијети, само на препоруку којег професора. Мене је увео у ону библиотеку г. проф. Флорински, којег наш свијет и знаје и лично и по раду на српској историји. Намјерно спомињем овде овог иучељка, не што је зар био љубозан сирак мене, него што је он искрен и велики пријатељ Срба. Неку егати да опсеужем лабораторије и музеје, од којих је лијеп збољски и физички, само ћу још да споменем ово: Има на универзитету огромна сала, гдје се држе свечани скупови, „докторски и магистарски диспути“, и гдје професори читају лекције опширној публици. Шта су ти диспути? Ко хоће да постане п. пр. доктор, — мора осим других нешта да напише још и какав самосталан научан рад. Кад је написао, он подише Универзитету, т. ј. професорима на критику. И најпослије мора пред публиком да „брани“ свој рад од критике професора. Скуп се публика, а млади учењак прити главне тачке, закључке свог петријивања или рада. Онда се дигне један професор па: ово ваља, ово не ваља, што сте ово узели, а што нисте оно читали, за што сте ово пропустили? и т. д. Па онда други, и трећи професор. А млади човјек, и одговарај. Наравно, професори већ у најпријед ријеше, да ли је достојан да га признају за доктора или не, те је такав диспут само формалан. Ја сам слушао само једанпут такав диспут па и напустио. Јер се ништа није чуло у публици, о чему они тамо међу собом зборе. Ја сам се све и питао: нашто ту само публика?

А каква су опет она предавања, што професори читају опширној публици? То је тај т. з. „слободни Лицеј“ или „слободни Универзитет“. Ко год хоће, може да се записе да слуша предавања из ма кој

може пробити вушкија у земљу. Ђети не треба оставити да се озго ђубре суши на ђубришту, а оздо да се удави у вушкији, него се мора вушкија оздо присти, па преливати озго ђубре. Још ђубре у ђубришту треба да је набијено, да не вјетри. Из штале треба да води један олук у ђубриште, да њиме одилази вушкија. Само треба да је и олук озидан и заливен, да не може вушкија пробијати у земљу.

Али, ако се баш све то тако удесити, опет може сва мука пропасти узалудно, ако се не пазити, шта ће се радити на њиви. Никако не ваља, што неки извезу ђубре на побацају по њиви онако и гомиле. На тај начин пропада она сила из ђубрета, јер ђубре се ту у гомилицама распада и вјетри. Ако се нема кад урадити као што треба, а мора се од куће ђубре извести, онда је најбоље смјестити га на њиви на једној гомили, добро га сабити, па га озго добро земљом покрити. А ако се има каде, онда је најбоље, чим се ђубре извези на њиву, одмах да се разастире, па да се заоре.

Да нешто видимо човјека, како захваћа воду из ријеке, па је опет просина натраг, ни посумњати не би, толико би нам јасно било да је луд. А ето сваки дан можемо видјети пуно људи, да то раде. Нема посла који је тако узалудан кад се у невријеме ради, као што је ратарски. Ако се њива не оре у вријеме, онда је само узалудна мука орати је пошље. Ако се усјев не посије на вријеме, не вриједи га послје ни сијати. Тек, шта би неком вајдило, кад би тек за вријеме жетве орао и сијао. Али исто је то тако и са бубрењем. У ђубрету лежи богатство, само ми треба да умјемо да га изведемо. Многи људи траже закончане новце, а не знају да су ти силни новци скривени у ђубрету, и може их извадити само онај, који је паметан, вриједан и који сваки посао ради онда, кад му је вријеме.

Иа „Привредника“.

Свечаност сађења дрвећа у Харкову. Друштво Јужне Русије изабрало је за школски празник 9 априлу у циљу сађења дрвећа. Тај је дан у Харкову прошле године прослављен први пут и таква је свечаност била прва у Русији. У Сјеверној Америци омаке свечаности приређују се сваке године и народ их прихваћа посебе лијепо. Свечаност сађења дрвећа у Харкову приређена је била поменутог дана у градеком парку и у њој су судјеловали сви ученици градеких, друштвених и празничних школа а исто тако и гимназијски. Сви ученици овог дана посадили су у парку под надзором стручног лица по једно дрво величине ученика, а ученици сваке школе, поред тога, засадили су на свако одјељењу, јер су ученици разних школа имали сваки за себе нарочита одјељења, и по једно веће дрво. На том дрвећу истакнути су нарочити натписи који кажују: ко је дана дрвеће посадио и који су ученици извршили сађење. Ученика је било на 2000. Послје свршеног сађења дрвећа ученици су се занимали разним играма под руководством представника харковског гимнастичког друштва.

Свечаност ова приређиваће се сваке године у Харкову одакле се мисли поступно заводити и по осталим народним школама.

предмета, а за малу плату. И онда свако вече држи у тој сали по један професор како предавање. И пр. професор Флорински предаје: Историју Словена. Ја сам се увјерио, да је у Кијеву препуна та велика сала слушаца, и то не само, кад се предаје историја, коју није тешко разумјети, него и пр. и психологија, анатомија и т. д. Највише има женских на тим предавањима. Јер руско женскиње чудо много воли да учи.

Њиви се ђаци са свим друшчије уписују на Универзитет, немају „лиценца“, у којима као код нас професори записују своје биљешке о марљивости, него све то има декан у својим рукама. Декан доставља сваком професору готов списак ђака, који су се уписали, да његова предавања слушају; на крају тецаја опет сваки професор подноси списак декану са свима биљешкама и примједбама. Декан опет састави списак, у којем заведе све биљешке, које су професори за сваког појединог ђака пријавили. Дакле разлика је у том, што код нас ђак може својима да покаже биљешке, на које је професор одмах и заборавао, чим их је написао, а код њих ђак нема шта да покаже, али је за то професорима пред очима сав његов рад и живот, док је на Универзитету. Па онда, ти се листови и па крају, на листима прелиставају. То је дакле за неког златна, а за неког црна књига. Ђаци имају своја удружења за потпору сиромашних другова. Руско друштво на то доста прилаже. Међу ђацима и професорима опћење је просто, повјерљиво и лако. Ђаци сви носе униформу („форму“), а професори долазе на предавање таксофер у званичном фркву за жутих дугметима. Њиви ђаци доста јадно живе. Али су вриједни. Много читају.

Пред Универзитетом има поведлика, лијена и хладовита банта. Вечером врши ту нареду, понајвише младеж мушка и жан-

Мисао о установи оваких свечаности примљена је и поздрављена од свих друштвита и представника науке како се само пожељети може, и сви јој желе, да уроди добрим плодом.

У осталом, да ће се ова свечаност примити радо у Русији доказ је и тај, што је таква свечаност прошле године приређена у селу Ведеском 9 маја, дакле у доба, кад је за сађење већ касно, што значи, да су гласи о тим свечаностима дошли подочки, али су на мах усвојени. Ова година, биће у Русији и у овоме свакојако врло обилна.

Вриједно је, да о овом лијепог обичају и ми мало размислимо а нема сумње — допао би се сваком.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 15 децембр.

Савивдан. На Савивдан била је у манастирској цркви архијерејска литургија, којој су присуствовали Њ. В. Господар и Њ. С. Књаз Мирко са државнијем великодостојницима. Послје литургије било је водоосвећење у мјесној основној школи, које је извршио цетињски прото г. К. Матановић. Иза водоосвећења ученици мушки и женски пјевали су и декламирали разне пјесме у присуству г. вој. Сима Поповића министра просвјете и друге госпде. У вечер је била забава у Зетском Дому, коју су приредила наша друштва Читаонице и Горског Вијенца. Осим пјевања и декламовања, наши дилетанти су одиграли Стеријин весели позоришни комад „Лажа и паралажа.“ За тијем је слиједила играшка. Забаву су увеличали својим присуством Њ. В. Господар и Њ. С. Књаз Мирко. Кућа је била пуна, а ред и расположење најбоље.

Српска Књижевна Задруга. Код г. проф. Калуђеровића, овданињег повјереника „Српске књиж. Задруге“ уписали су се до сад слђдоћи чланови:

Оснивачи Срп. Књиж. Задруге.

Њ. В. Митрополит Митрофан, Вој. Војво Петровић, Преде. Држ. Савјета; Вој. Гавро Вуковић, министар иност. дјела; Вој. Симо Поповић, министар просвјете; Библиот. Богосл.-Учитељске Школе; Васо Пшпер, трговац; Илија Вулетич, секрет. мин. иностр. дјела; Ђуро Поповић, гл. шк. надзорник; Павле Вујисич, секр. Вел. Суда; Милован Цаковић, окруж. кап. Подгорца; Јевто Петковић, секретар Мин. Ун. Дјела; Павле Пламенац, поручник; Јован Ђекић, управ. гимназије и богосл.-учит. школе; Иво Ђуровић, капетан; Јово Ковачевић, Солун; Стево Вујановић, телеграфист, Подгорца.

Улагачи:

г. Вуко Вулетич; г. Кап. Стево Ранковић; г. Др. Ђорђе Марич; г. Ђуро Андрић; г. Иво Шутос Первић; г. Велко Поповић, ученик IV. раз. гим.

ска. Кад станете пред Универзитет па погледате у ту башту, видјете, где се на средини неке надигне скоро као универзитетско здање високи споменик. То је споменик цару Николају I. Постоље је од црног мрамора, а на четири стране стоји по табла од гвожђа, на којима је сачињена слика Универзитета, I. Гимназије, ланчаног моста и још неког јавног здања. Све је то Николај I. дао подигнути. За то му је „Кијев и подига“ овакав споменик. Вечером освјетљавају споменик и башту четири велика електрична свђтљика. Овако импозантног споменика ријетко ћете гдје видјети.

Лаврина гостионица. Ово је она Кијево-Печерска Лавра, коју већ знате из лијепог описа г. Пајевића. Дошавши ове године у Кијев, ја сам одио у манастирској гостионици, док у варшви стан не пађем. Од станова до Лавре тако је далеко, да већ рекох, овај извошник мене канда натраг кући вози. Ове гостионице биће да је манастир, понајвише, ради богомљаци подигао. Али може свако одјестити, нити га питају, каквим је послом дошао. Шта више ни плате не траже, него шта ко хоће да „запише“ манастиру. Одмах поред капије има мало здање. Ту је управа гостионице, звање, у ком су љубазни и услужни калуђери и монаси чиновници. Ту се човјек јави, ту му узму паспорт, ту му одреде собу ту ће и пиема добијати, ту ће се писати, кад пође, и ту ће „записати“ манастиру, колико хоће. У тој једној авији има неких пет великих тржачких кућа, то су гостионице. Имаде ту још и других мањих здања за домаћу, а по средини авије има даншара, пред којом стоје столони размјештени, за којима видјех неке људе гдје пију чај. Ово ће бити нека кујна и трпезарија за странце.

Има одјељења бољих и дошних, али свугдје је врло престо уређење. Осим кре-

† Капетан Марко Ђурковић.

Уочи Савинаднеси умро је у Босни г. Марко Ђурковић, познати ватрени Србин, у својој 92-гој години живота. Ову лијепу старост доживио је вазда здрав и свеж душом и тијелом. Добивши васпитање код свог естрица Стевана трговца у Тријесту, гдје је онда српска колонија била у највећем свом цијетју, одаде се поморству, у ком су онда Бокелци првенство имали, те је онда и Бока провјетала и народнијем благостањем, и људима, смјелијем поморцима. Капетан на броду живот је свој проводио као мали суверен, обилазећи највиша свђтска пристаништа свјетске се образовао, борењ се по мору олудјама, пролазио је највишу школу човјетства и јунаштва, из које је излазио човјек свијетан, отворен, смислен и добродјетелан. Таквијех је људи била пуна Бока, а међу њима је капетан Марко заузимао угледно мјесто. Као такав он је уживао опште поштовање у цијелој Босни. Немајући порога, пошћерно је једну сестричину своје госпође, и васпитавши је у овдјешњем дјенојачком институту, удаде је за г. С. Ђурковића, данашњег адјутанта Њ. В. Господара, и тако је уживао и у фамилијарној срећи.

На глас о његовој смрти Њ. В. Господар изразио је телеграфом фамилији ожаловијен своје саучешће; такојер јој је управљено више телеграфа с Цетиња, гдје је покојник оставио доста пријатеља и познаника. А родно му мјесто Рисан са претставницима из цијеле Босне одали су му јучер као једном од најугледнијих Бокела, при погребу код парохјалне јошичке цркве св. Недеље, дужну посљедњу пошту.

Покој његовој души српској!

† Никола Стефановић.

На појутарје Савина днеси у Котору је сарањен Нико Стефановић у 52-ој години живота. Као добар Србин, био је биран за начелника которске општине и за народног заступника у далматинском сабору и био је одликован нашијем Даниловијем орденом.

Лака му црна земља!

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

Нова сензација у Драјфусовој ствари.

Пресједник француског суда. Кесне де Борпер, дао је оставку на своје звање и своју оставку образложав међу осталим овим ријечима: „Ја сам стари војник и тешко ми пада, што се казнени сенат касационог суда заборавио против војске у корист једне издајнице.“ Касациони суд, пред којим је сада Драјфусова ствар, отерао је ону у недоглед, и показује пристрасност у корист Драјфусову. Кесне де Борпер је с негодовањем видио, како касациони судија Вар демонстративно опши са Драјфусовим пријеталима и познатиим Пикаром, који се најграднијим оспадама пабацује на генерални штаб францурке војске. Вар је наређивао, да се Пикару, који је још заточеник, кад је морао чекаати на прелудуње донесе свакојаке понуде: ђиконије па и грот. Кад је Кесне де Борпер изио своје приговоре предједнику сената Лему, овај га је напао. Борпер се онда потужи мини-

вета, стола, столице, умиваника и рафа за хаљине, нема другог намјештаја; а света икона у углу је једини украс собе. И посела је лоша. Служе или неки млади монаси (неосвећена лица!) или неке старије жене, које су и саме ту из побожности и из милостиње. И они и ове или имају какав душевни недостатак, или какав гјелесени недуг. Звонцета нема, него, ако ти треба, силази са спрата доле, да га нађем! Јевропски човјек се ондје не може добро осјећати. Русија све то не смета, јер се они не стице и сами послужити. Ако сте гладни можете и јела добити. Монах вам у собу донесе. Све је добро и јевтино, али најбоље прија онај квас. Ја не знам пријатнијег, јевтинијег и здравијег пића од руског кваса.

Само је непријатно, што сва гостионица као да се осјећа на тај квас. Ујерио сам се послје да је за цио Гесподјински пост један и исти ред јела у ходнику висео: борич, риба и каша. Оно биће, да они рачунају, да год неће дуго засјестити. Према тој потреби канда је и све удобств у гостионици удешено. Него имају те гостионице и својих пријатних еграна. Онај мир и тишина, да се човјек од пута одмори! Онај свјежи ваздух и дивни изглед! А за руског човјка и светиња!... Док вам јело донесе прочитајте ону хартијичицу изнад кревета: управа манастира опомиње, да чувате цепове, особито у пркви, кад је гунгула. Можете прочитати и у ходнику онај велики лист, на ком је наштампан ред богослужења преко цијеле године за свих десет цркава, које Лавру сачињавају. Па тек погледајте кроз прозор! Са лијева се види главни храм са оним великим звоником и манастирским ћелијама; тај главни дио Лавре је опкољен засебним зидом. Пред вама и ниже вас све су башге, воћањаци, шума, у којима се виде разна здања и цркве. Ево ондје су свете пештере. А под бријегом ширежи

стру правде. Лебрету, али овај, прелудушавши Барда и Лева, не даде му задовољштинне, те тако Борпер поднесе оставку. Уједно је Кесне де Борпер у апету „Ехо де Пари“ скривно застор са свих чивутеких маневра у Драјфусовој ствари и изио све неправилности, почињене ради тога, да се Драфус извуче. Из те изјаве Кесне де Борперове види се, да је чак и касациони суд пао у вигове Драјфусове клике. Борпер каже, да се у Драјфусовој ствари употребљавана онај исти маневар, који је он, кад бјеше државни тужилац, опазив у Панамској афери. Драјфусов синдикт, уловивши касациони суд у своју мрежу, хтио је да учини немогућим Кесне де Борпера, који није имао воље да потпише ревизију Драјфусове парнице, нити га је с правог пута могао да стјера ни новац, ни пријетња, ни благ притисак.

Чифутски листови су зајенушили од бјеснила, те најградније нападају Кесне де Борпера зато, што је имао смјелости да устане у одбрану војске против чивутеких удјурама. Нарочито инострани Драјфусовци безобразно грде и руже овог одважног Француза и проглашују га за луду! Дакле луда је онај човјек, који устаје, да брани интерес своје отарбине и част војске, узданице француске! Занаста, само Чивути могу тако дрекати бити, јер они и не знају, шта је то право родољубље.

У Паризу се оснивало друштво француских родољуба под именом „La patrie française“, који броји у своје чланове најодличније људе у Француској. То друштво хоће да сузбије шаклену агитацију драјфусовачку, која толико времена не да мира земљи. Родољуби француски се боје, да република може доћи у опасност, ако синдикату париског обер-рабинера Задоккана пође за руком, да ослободи Драјфуса. Ново друштво се спрема и на ту могућност.

Руско богатство. Руско министарство финансија издало је књигу о производњи Русије. Просјечни извоз Русије од 1885—1895 у земаљским производима био је у вриједности преко 466½ милијона рубаља (рубаља је 1 ф. 30 ц.); стоке је извезено у вриједности од преко 642 милијона. Ако се уз земаљске производе рачуна осим жита још и репица, кудјеља и вртарски производи, онда вриједност свих производа у јевропској Русији чини до 3 хиљаде милијона рубаља. Рачуна се, да у цијелој Русији има на 140 милијона комада стоке, од тога је 26 мил. коња. У Русији има више коња него гдје у другим земаљама. Вриједност њихова износила је 1894 близу 4 мил. рубаља. Шума има у Русији на 180 милијона десетина, осим тога има у Финској још 19 милијона десетина, а на Кавказу 7 милијона десетина. И у рудима је Русија врло богата. Год. 1893 произвела је у 741 рудокопу до 134 милијона пудова гвожђа (пуд је преко 16 кгр.). Неке године било је у Русији 325 рудокопа каменог угља, а изваћено је из њих до 465 милијона пудова угља. Исто тако богата је Русија у рудоконима соли. У Јевропи треба годишње свеза око 350 мил. пудова соли, а сам руски рудокоп у Пезву даје преко 100 милијона пудова, па то још није највећи руски рудокоп соли. Богатство Русије с каменитим уљем (нафтом, петролеумом)

Дњепар, за којим у недоглед простире равнина, шумом обраста и селима засијана. То је козачка крајина, за коју Шевченко пјева:

„В Украини.... —
Там широко, там весело
Од краја до краја,
Дњепр широкий — море,
Степ и степи...
Там родилась, гарцювала
Козачкая воля;
Там шихтало, татарам
Засивала поле“.

И гледајући на јасном дану овај диван видик, чисто да повјерујеш том мало-руском пјеснику, кад каже: нема љепшига у Бога него „Дњепр и наша крајина!“ Али тек како је тајанствено ту ноћу! Ако од куће нијесте привикали на тврду постељу, дуго нећете моћи да прескнете мисли о свему, што сте у Лаври видјели, а мјесец кроз прозор ће Вам још помоћи да мислима залутате још кроз оне свете пештере у њихну прошлост. Из тих мисли тргнуће Вас изненада клепало. То стражар клепа и откуцава сат, там доле негдје, гдје су пештере. Кад један сврши, други прихвати. Чисто Вам дође хладно око срца... и као да видите оно вријеме, о ком Шевченко пјева:

„Од Дњепра мій, Дњепр широкий та дужай!
Багато тїа, багатьо, у мїре нозивай
Козачкою кровї“.

одавно је познато. Год. 1884 произвела је 90 милиона пудова нафте а 1894 — 318¹/₂ милиона. У фабричким изадама богата је Русија у тканинама. Год. 1843 имала је 350 хиљада вретена за предиво памука, а поједина вретена израђивала су по 1 пуд предива. Данас има у Русији 5 милиона вретена, изада на сваком удвостручила се. Вриједност свег руског производа у памуку износи око 350 милиона рубаља. Исто тако богата је Русија и са производом вуне; године 1892 била је вриједност овога производа преко 123 милиона рубаља. У руским предоницама за кудјељу израђује се годишње до 3 мил. пудова кудјељне пређе. Особито се разгранала у Русији производња шећера. Од 1890—1895 обрађивано је преко 285 хиљада десетина шећерне репе. Просјечно је произвађано преко 295 милиона пудова, а од онога је прерађивано 90 милиона пудова. У бродарству је учинила Русија за последњих година силан корак у напријед. Год. 1895 било је у Русији 522 трговачка брода са преко 205 хиљада тона и преко 2000 једренача са 323 хиљаде тона. Године 1884 имала је бродова на ријекама 1246, а већ 1890 године 1824, а вриједност ових ескочила је од 48 милиона рубаља на 76 мил. Железница има Русија 35 хиљада километара, а године 1882 имала је 22 хиљаде километара. Извозна трговина Русије учествовала се за последње четири десетине година. Од год. 1856—60 трговачки обрт био је на 314 милиона рубаља, год. 1866—70 на 554 мил., год. 1876—80 на 1054 мил., 1886—90 на 1090 мил., год. 1894 на 1228 мил. рубаља. За последње четири десетине година извоз је надмашно увоз. У трговачком промету с Русијом, на првом је мјесту Енглеска, са тим Њемачка, Француска, Аустро-Угарска, Холандија, Сједињена Америка и т. д. Осим свега овога, богатство је Русије силно и неизречиво и тек ће у времену које иде, показати своју вриједност и моћ.

(Киригиска пустара.) Руси су прије 30 година на једнога дјела киригиске земље образовали акмолинску област. Она спада у киригиску степену (пустару) и како до сада тамо није било какве индустрије, ни друмова, ни радничких руку, то су о њој водили слабо рачуна. Али сада кроз њу иде велика сибирска железница; варош Петропавловск, уз који иде гвоздени пут, постао је средиштем цијелог оног краја; тамо су нагризли насељеници и ничу нова мјеста, гдје никада догале нијесу видјели дошате. Стоке и жита имали су тамо увијек довољно. Што се тиче природнога богатства, једва се нешто видјело злата и сребра, олова и бабра; исто тако било је са сољу. А у киригиској пустари имају велика језера са горком и кухињском сољу, богати слојевима камениг угља и других руда. На југу речене области имају недириуте шуме, од којих некоје узела је држава, а друге су дате насељеним Козацима. Лани су два руска друштва: петроградско географско друштво и московско друштво љубитеља природословља, антропологије и етнографије, послали у акмолинску област учену експедицију, да прегледају тамошња језера са горком сољу. Прегледана су три језера: Кизилкам, Селетингенз и Теке. Највећа им дубљина не прелази 14 стопа, а јазера су врло велика. У акмолинској области нашли су само 300 видова растњива; птица су нашли око 200 видова, међу којима много ријетких и нових. У гдјекојим киригиским језерима лежи се на дну таваном дебелом на подак метра. За вађење минералнога блага експлоатација се у Петрограду домаће друштво са 3 милиона рубаља. Угаљ ће се тровити на сибирској железници. Друштво ће прво да почне с вађењем угља и бабра.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

КАЈИР, 10 јануара. — Потписан је декрет, који поставља Киченера за гувернера од Судана.

АТИНА, 11 јануара. — У Пелопонезу је потрес разрушио два села. Не зна се јеси било људских жртава, али је било велике штете.

ПЕТРОГРАД, 11 јан. — Умро је генерал Аненков, градитељ транскаспijske железнице.

ПАЗИЗ, 12 јануара. — При расправи иностраног буџета у камари Долкас је најавио, да је Француска била прва, која је прихватила предлог о разоружању из поштовања према Цару великог народа, са којим споразум никад није био савршенији, и за то што Француска зна да он неће од ње ништа тражити, што би било на штету њезину у садашњости тако у будућно-

сти. Наш положај као заштитника Хрисјана на Истоку није се измијенио. Између великих сила неизбјежне су разлике, али се могу изравнати помирљивјем духом. Министар протестира противу енглеске теорије односно Фаноде, и говори да је наредио евакуацију Фаноде, да избјегне сукоб, који икаше бити кобан за цио свијет. (Живо одобрење.)

СТОКОЛМ, 12 јан. — Услед болести Краљеве. Престолонаследник је заузео владу као регент.

ПЕТРОГРАД, 13 јан. — Окружница, која је предана дипломатском тијелу односно конференце, предлаже као програм у главном: да се не увеличавају ратне силе ни ратни буџет, и евентуално да се смање; да се забране експлодирајући и други нови проналасци, који су намијењени страшноме убијању у рату; да се усвоји у начелу употреба факултативног арбитража. Сва питања односно политичкијек односа држава, и стања ствари утврђеног уговорима имају бити искључена из одлука конференције.

АТИНА, 13 јануара. — Потрес се понавља, али слабије, само у Пелопонезу. Највише је пострадао округ Кипаризије, гдје је 5 села сасвијем уништено.

ПАЗИЗ, 14 јануара. — При расправи унутрашњег буџета, Дини је одбио социјалистички предлог, да се укине кредит за подирефекте, и ставио је питање повјерена. Предлог је одбијен са 306 против 199 гласова.

БЕРЛИН, 14 јануара. — Рајхстаг је примио предлог центрума односно укидања закона против јеазуита.

ПЕТРОГРАД, 14 јануара. — На аргументирање енглеске штампе, да би Русија имала дати примјер смањујући ратне силе сухоземне и поморске прије конференције за разоружање, „Жур. де Петрс.“ одговара, да Русија не може смањити своје ратне силе, док их друге велесиле увећавају. Русија жели да ово стање престане. Очекивати је да ће интереси народни и здрави разум побједити све препреке, које стоје на пут остварењу руског предлога.

МАДРИД, 15 јануара. — На Филипинима је проглашена република. Конгрес у Малосеу овластио је Агвиналда да објави рат Америцијанцима.

БЕЧ, 16 јануара. — Франц Јосиф учинио је посјету њемачком посланику Ајленбургу поводом рођендана Цара Вилхелма. Услед короте шје био галадине.

БЕРЛИН, 16 јануара. — Цар је одликовао руског посланика Остен-Сакена ордеом Црног Орла.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

По наредби г. Министра Просвјете и Црквених Послови од 29. децембра ове године Број 1239. досадашња администрација званичних листова прелази од нове године у руке оvd. Прве К. Ц. Повл. Књижаре П. М. Калуђеровића, која ће посредно и непосредно примати претплату на „Глас Црногорца“ и „Просвјету“ за идућу годину.

По истој наредби „Глас Црногорца“ и „Просвјета“ неће се никоме слаати, ко се на вријеме не јави својом претплатом.

Претплату примају за Црну Гору: све поште и К. Ц. Повл. Књижара П. М. Калуђеровића; за иностранство: Прва К. Ц. Повл. Књижара П. М. Калуђеровића (Cettigne, Monténégro), г. Перо Рамадановић К. Ц. агент у Котору (Cattaro, Dalmatien) и г. Мита Стајић књижар у Београду (Belgrade, Serbie).

„Глас Црногорца“ стоји:

За Црну Гору на годину 4 фор.
За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 6 фор.

За све остале земље годишње 20 франака у злату.

„Просвјета“ стоји: за Црну Гору на годину 2 фор.

За све остале земље на годину 3 фиорина.

Претплата се може слаати и у полугодишњим и тромјесечним роковима по релативној цијени.

Цетиње, 29 дец. 1898. год.

Из Канцеларије К. Ц. Министарства Просвјете и Црнв. Послова.

Напомена. Прве бројеве „Глас Црногорца“ и „Просвјете“ шаљемо свијема старијем претплатницима.

Ко жели и даље примати „Глас Црногорца“ и „Просвјету“ нека одмах пошаље нову претплату, у противном случају — ко год се на вријеме не јави с новом претплатом — свакоме ће се, без разлике, лист обуставити.

администрација
Званичнијех Листова.

ОБЈАВА.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: сриједи кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по подне, има везе са брзовозним паробродом Унгар.-Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјуме) и осим истака ког дана полази у 7 сати прије подне и стиже у Котор у 1 сат по подне, има везе са брзовозним паробродом Лојдовоог Друштва, који полази исти дан у 2¹/₂ сата по подне из Котора за Трет.

Из Котора за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Цетиња за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из Подгорице за Цетиње полази сваки дан у 8 сати у јутро и стиже на Цетиње у 2 сата после подне.

Из Подгорице за Никшиће полази сваки дан у 8 сати у јутро и стиже у Никшиће у 2 сата по подне.

Из Никшића за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати на подне, стиже у Подгорицу 6 сати по подне.

С Пристава за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 јануара ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 6³/₄, полази из Бара за Вир у исте дане у 7 сати прије подне, долази на Вир у 12 сати на подне.

С Вира за Бар полази сваки други дан (почевши на 2 јануара ов. год.) у 6 сати прије подна, долази у Бар у 11 сати, а полази за Пристава у исте дане у 11¹/₄ сата прије подне, долази на Пристава у 12 сати на подне, осим неђељом и уторником (у које дане има везе са паробродом Даницом), полази с Вира у 9 сати пред подне и стиже на Пристава у 3 сата после подне.

Цетиње, 13 јануара 1899.

У п р а в а
Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

Напомена.

Пароброд Лојдовоог друштва полази из Котора за Бар сваког понедељника у 5 сати из јутра, долази у Бар у 10, полази за Улцињ у 11¹/₂ пред подне и продужује за Крф. дотичући: Медоу, Драч и Валону, а у повратку из Крфа долази у Улцињ сваке суботе у 4 сата из јутра, полази за Бар у 6, а из Бара за Котор у 10 пред подне.

ОБЈАВА.

Овијем се износе на јавцу продају до 15 фебруара ове године три једно катне куће у овој вароши Митра Станкова Томовића оvd. становника за измир његових дугова.

Куће постоје: двије једна до друге на угао улице Иван-Бегове које су биле Бута Мемовића, а трећа у линију улице пред Влашком црквом.

Ко би желио купити поменуће куће нека се пријави 15 фебруара ове године овој управи, којога ће се дана дати понудиоцу највише цијене.

Број 53.

Цетиње, 15 Јануара 1899.

УПРАВА ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

(1—5)

ОБЈАВА.

Пошто се није нико пријавио да купи трговину Николе Матановића оvd. трговца, према објави ове Управе од 10. Децембра прошле год. Број 2311 преко „Гласа Црногорца“ у 50 и 51 броју, то се поново према наредби Књаж. Великог Суда од 5. овог мјесеца Број 1074—IV—1897—344. чини на знање свијем онијема који би жељели купити цијелу робу или на појединостима као и повјеритељи истог Матановића да присуствују на 1. Фебруара ове године оvdје, којога ће дана бити распродаја поменуће трговине.

Број 26.

Цетиње, 8. Јануара 1898.

УПРАВА ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

(2—4)

ОБЈАВА.

Суљо Османовић овдашњи трговац изишао је презадужен — услед тога по наредби овдашњег Књаж. окр. суда број 648 IV. 1898 227 од 28 ов. мј. његова палатећа се роба коју је имао у бутигу, секвестрирана и продата на јавном аукцији; а у исто вријеме јављено је управи вароши Подгорица те је тамошње његово имање изнечено на продају. Зато се позивају сви његови повјеритељи којијема дугује речени Османовић са чистим доказима од кад и колико коме дугује да се пријави потписатој управи до 1. Марта идуће 1899, ко се не би пријавио до реченог дана, губи свако право за припадајући нампр.

Ријека, 31. Децембра 1898 год.

Број 246.

(2—3)

ОПШТИНСКА УПРАВА.

Никола Илић Радуловић из Комана, пошао је има већ пет година у Цариград од тада се својој кући јављао није; његова је фамилија чула да се од назад годину дана налази у Бугарској; умољава се сваки онај, који би о истом што знао да достави.

Канц. Мин. Иност. Дјела.

Митар и Стеван, синови Сава Николина Радуловића из Комана пријешли су први прије четири године, а други о Видову-дне ове године, у Бугарску и од поласка до сада нијесу се јављали својој фамилији, те услед поднесене молбе њиховог брата Марка, умољава се свако ко би о њима што год знао да достави

Канц. Књ. Мин. Иностр. Дјела.